

דבר מלכות חוות הביטחון

הליקוט שיצא בתחילת מלחמת המפרץ

יחי אדוננו מורהנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

שמות

ב"וירא משה", צריכים להוציא גם המשך הכתוב ("ויאמר אבן נודע הדבר"), מידי פשוטו (דקי על הריגת המצרי, והוא ה- טעם ליראתו של משה), ולפרשו בעניין אחר, שכן גם שם מביא רש"י (לאחריו הפי"י, "כמשמעו", גם) את פירוש המדרש: "נודע לי הדבר שהיית תמה עליו מה חטא יישראל כו' להיות נודים בעבודת פרר".

ויש לומר הביאור בזה – בפשטות: כוונת רש"י היא לישיב קושי כליל בכתב זה – למאי נפק'ם פרט זה דה- סייפור ש"וירא משה ויאמר אבן נודע הדבר"? הרי יראה זו לא גדרה לשום מעשה, שהרי לא ברוח משה אל מדיין אלא אחריו שמע פרעה על כך ובקיש להרגו. נזון להקשות כן על כל סייפור משה ודתנו ואבירם, דהוא להכתוב בספר רק "וישמע פרעה גוי" (עד הריגת המצרי) ובראה משה גוי, וכל הסיפור אודות "שניהם אנשיים עברים נצחים גוי" שאמרו למשה "מי שマー גוי הלהרגני גוי" למה לי? דיל' שזה מובן ע"פ פרש"י על "וישמע פרעה" – חם הלאינו עליו", ונמצא, שבזה מספר ה-

(6) תנומא (באבער) ואريا יז. שמ"ר שם (וראה הערכה 3) – וכבר האזכיר במפרשי רש"י מה היה תמיית משה, הלא בן היתה גיורת ברית בין הבתרים. (7) ראה גם משכיל לדוד כא, דקשה לי לרש"י, אדם ה' ראה לנפשו למה לא ברוח עד בתר היכי (כשביקש פרעה להרגו). – וראה ספורנו כא. וצ"ק.

(8) דומה שלא כתוב ע"ז (ומדרשו) מובן שהוא גם לפי פשוטו של מקרא, ויל' שהכרח לו זה הוא מזה גופא שהכתוב מספר אודות הדוד שהוו לו עמהם. ולהעיר, שבפשתות רק הם ראו הריגת המצרי, שהרי

א. ויגדל משה ויצא אל אחיו גוי וירא איש מצרי מכה גוי וירא את המצרי גוי ויצא ביום השני גוי ויאמר לרשות מה תהה גוי ויאמר גוי הלהרני גוי כאשר הרגת את המצרי וירא משה ויאמר אבן נודע הדבר. וישמע פרעה גוי ובקש להרוג את משה ויברכ משה גוי.

ובפרש"י על "וירא משה" כ"כ פשטו, ומדרשי דאג לו על שראה בישראל רשיים דלטורין אמר מעתה שמא אין ראוין להגאל".

ויש לעזין, מי טעמא לא הסתפק רש"י בפירוש הכתוב "כמושתו" (шибא לנפשו כיוון שנודע ונתקרטם הדבר שהרג את המצרי) והביא גם את פירוש המדרש ש- "דאגו כו' שמא אין רואין להגאל", שכן לו רמז בקרוא. ובפרט שלפי פירוש זה

(1) פרשנתנו ב, י-טו.

(2) שם, יד.

(3) נהנומא פרשנתנו י, שמ"ר פ"א ל (ושם באบทוך הדרשה על "אבן נודע הדבר", שנודע לו ה- טעם ש"ישראל נשתבעדו מכל האומות". ע"ש. וראה לק"ש הל"א ע' 9 (ובהערה 15) וע' 14-13). וראה פית' (להלן) שם.

(4) וב戴פסו ראשוני ושני, ורוב כתבי רש"י שתחי"י – ליתא כל החתלה פרש"י שלפנינו, כבשוטו. לו"

(והתחלה פרש"י היא "על שראה בישראל").

(5) ובפרט שעצם הפרוש דורש ביאור, אך אפשר שלא תתקיים הבטחת הקב"ה בברות בין הבתרים [וראה הקדמת הרמב"ם לפיה"מ (קדוב לתחלה) החילוק בין ההבטחה שהקב"ה "יבטיה אומה בשורות טובות ע"י נביי" (שוו א"א שתתי- בטל) להבטחה שנייה אלא "בין הקב"ה ובין הנביא"] (וראה להמן סעיף ב).

ועוד אחת – אך ידוע משה שהם "دلטורין" קודם שהלשינו עליו (כקושית האמרי שפר על פרש"י כאן).

ופלגי מפרשי המדרש בគונת המא-¹⁶ מר, דיש מפרשין¹⁷ שזהו שבחן של יעקב ומשה, דאעפ' שהובתו מאת ה', מ"מ לא סמכו על הבטחה זו, כי יראו שם גרם החטא¹⁸ ושוב אין רואים לקום הבטחה זו¹⁹: אבל יש מפרשין²⁰ שכונת המדרש ש, אין למדוד מהם, שהרואי שלא לירא²¹, אלא להיות "נכון"²² לבו בתרוח בה²³ [וכדמשמע מפשוטה המשך דברי המדרש שם, שביאר מה "שהנביא מקנהך את יש-ראאל ואומר להם²⁴ ותשכח ה' עושך גוי ותפחד תמיד כל היום גו", שהנביא הוכחה את ישראאל על זה שהוא מפחדים כו²⁵].

(16) ראה פ"י אב"א (לר' אברהם בן אשר) באור השכל על ביר שם (וינצ'יא, שכ) – נזכר במתיב' לביר שם. נזכר הקודש (השלם) שם. וכיה בעקידה (וישלח) שיר לו ביטוף. ועוד.

(17) וכדיעה במודרש שם (אות ב) "אין הבטחה לצורך בעוה"ז" (ראה מפרשין שם). וראה ביאור דיעה זו ע"ז החסידות – ביאוהיז להצ"ע קצב (ראה שם ע' קצא), שעבודתיהם היא מעלה מגדר בטחוון. ע"ש).

(18) כמפורש בחויל (ברכות ד, א. וע"ז בריש' ושלה לב, יא) בוגנע לעקב, שפחד, שם יגורם החטא.

(19) כה במפרשי המדרש שם. ובעקידה שם, שזו להורות כי לא מצד קצר בטחוון וחסרונו אמנה כי כ"א מפני שחורייב משלימות פעולותיהם לעשות כן" (להשתדל בדריכי הטבע לתנצל). וראה הגסמן לפחותן הערכה. 48.

(20) יפה תואר (השלם) לביר שם [ומציין ל- טוגיית הש"ס בברכות (ס, א). ע"ש. וראה מפרשין העי' שם. נתיבות עולם (להמחרל) נתיב הבטחון. ואכ"מ]. וראה פ"י אוור השכל שם (ס"ה שני בני אדם) "ואפשר שנחשב לטעות לייעקב ולמשה מה שנותירא". ועוד.

(21) תחלים קיב, ז. ברכות שם.

(22) ופלגי אמר"ד אין הבטחה לצדיקים בעוה"ז (יפ"ת שם).

(23) שע"ג נא. גג.

(24) וראה מפרשין שבהערה 16 ביאור דברי המדרש שם (לשיטות).

כתבו כיצד הגיעו שמוועה זו לפראעה¹⁰. אבל אין זה מתרץ אמר סייף הכתוב ע"ד יראתו של משה]¹¹

ולכן מביא רשי' פירוש המדרש, שיר-אות זו של משה ה"ה דאגה שמא אין ישראל ראוי להגאל.

ב. והנה כיון שאין מקרא יוצא מיד' פשיטו (בפרט-בנדוד), שלא זו בלבד שאלא הסתפק רשי' בפירוש המדרש, אלא עוד מקדים "כפשוטו" לפניו "מדרשו"). עכ"ל, שגם לפירוש הפshoot בוירא משה" – שהי' ראה לנفسו, מפני שנודע הדבר שהרג את המצרי – יש ביאור וטעם (עכ"פ ע"ז הדירוש) לכך שعنין זה נאמר בכחות:

ויש להקדים דברי המדרשי על ה' פסוקיו, וירא יעקב מאד ויצר לו – "ר' פנהם בשם רם ר' ראובן, שני בני אדם הבתיהם הקב"ה ונתיירא, הבוחר שבאבות והבחור שבנביים, הבוחר שבאבות זה יעקב .. ואמר לו הקב"ה והנה אנכי עמך, ובוטה נתירא שנאמר וירא יעקב. הבוחר שב-נביים זה משה .. ואל הקב"ה כי אה"י עמר¹² ולכבודו נתירא ויאמר לו אל משׁה אל תירא אותו, איןנו אומר על תירא אותו אלא למי שנתיירא".

"יפ" (משה) כה וכיה וירא כי אין איש" (לעל ב, יב. וראה רשי' שם. ואכ"מ), ואיך מסתבר שם הלשינו עליוי.

(9) נוסף זה שנגוע לפחותן, לעניין זמן חזרת משה למצרים, שצ"ל לאחר כי מתו כל האנשים גויי (פרשנו ד, יט ובפרש"י שם). וראה רשי' לעיל (ב, יג) "דתו ואברם .. שהותירו את המן". ועוד.

(10) אף שריפון כה וכיה וירא כי אין איש" (כני' הערכה. 8).

(11) ביר ר"פ עז.

(12) ושלה לב, ח.

(13) ויצא כת, טז.

(14) פרשנו ג, יב.

(15) חותם כא, לד.

אשר יעשה טוב ולא יחטא), במכ"ש וק"ו מזה שאפילו יעקב אבינו חשש שמא גرم החטא³⁰.

ג. לכוארה ישobar זה:

ענין הבטחו מיסוד על האמונה שהכל מأت הבורא ית', דברנמצא במציר וצירה, אין זה מפני שיש שליטה ח'ז' למשיח מציג לו באיזה אופן שהוא, רק הכל הוא מן השמים. ובמילא הוא מבנווה גמורה, כי מהנה-פרש: אם לא מגיעה לו שום רעה, הרי ודאי שהקב"ה יחלצחו מזה גם כאשר שום מקום בדרך הטבע שניצל, כי מי יאמר לו מה תעשה ובידיו לשנות ה-טבע³¹; ואין ראי לחסד זה (ומגיע לו עונש זה), עדין נפשו מבנווה גמורה, כי יודע בבירור שאיןऋתו מוצאה מהדבר ההוא אלא ורק מהקב"ה בלבד, שלא יצא יה' לפני בוראו ולכך הביאו בצרה זו את, וא"כ אין יראתו אלא מהקב"ה בלבד וזאת, שזה גופא הוא לטובתו, כדיוע שוגם עונשי התורה הם חסדו של הקב"ה, לנוקות את האדם מפגם העבריה, וא"כ אין מקום לדאגה ויראה.

ועפי' מוכן שאין הדברים סותרים זל"ז, דיכול להיות בבטחון גמור בהשם, אף שיודע שיתכן "גרם החטא", ולא יזכה להנצל מה策ריה, כי אין זה גורע ממנוחת נפשו בידיו שכל הנעשה עמו הוא מאותית.

ומה שכתו המפרשים שלדעת המדרש "ראוי שלא לירא" (ואין למדוד מיעקב ומשה שהיו יראי), הינו לפि שמןשות

(30) להעיר מכך הקמה שם: "והמאמינ' יתכו שלא יהיה בוטה כי לפעמים ירא שמא יגרום החטא" (ובהמשך הענין שם מביא מעקב אבינו. ע"ש).

(31) ראה רבינו יהודה שהובא בדף הקמה שם. ועוד. וראה לקו"ש ח"ג ע' 883 ובהנתק בשוה"ג שם.

ויש לעיין בדעת המפרשים "שהראי שלא לירא", דמהו החסרונו בכך שחווש "שמא גرم החטא"? [دلכארה אדרבא, זורי מעלה דזולה ביוותר, שב"כ גדלה מdat העונה שלוי³², שתמיד מתירא שמאי אין עבדתו שלימה ויש בו חטא].²⁴

ادر, שאלת זו היא בכללות מדת ה- בטחון שנצוטוינו בה²⁵: פירוש "בטחון" אינו רק אמונה ביכולת ה-להטיב ולהללו מצירה בר', אלא שבוטח כה' שכן יעשה בפועל, שהדבר וודאי יצא לו עד שהוא במנוחה גמורה ואני דואג כלל, וכמובואר בחותמת הלביבות²⁶, ש"מהות הבטחו הוא מנוחת نفس הבוטה, ושיהי לבו סמור על מי שבטה עלייו שיעשה הטוב והנכון לו בעניין אשר יבטיח עליו".

וצריך ביאור, מהו היסודות לוודאות זו, דכוו שאפילו כשייש הבטחה מפורשת מأت ה' יתכן שלא תתקיים הבטחה "שמא גرم החטא", כ"ש וק"י כשאין הבטחה מפורשת. והרי חשש זה ד"שמא גرم החטא" קיים אצל כא"א (וכמ"ש²⁷ אין צדק בארץ

(25) ראה תניא אגדה ק (ס"ב): מפני היהת קטן יעקב במאד בעיניו כי' שמא יגורם החטא שנדמה בעיניו שחתא.

(26) ובקשיית מפרשיו העי' ברכות שם על הנ- הגת הלל ש"אמר מובטח אני שאין זה בתור ביתתי". ע"ש.

(27) כמפורט בכוכ"ב כתובים שצרכים לבטווח בה' הובאו כמה מהם בראשית חכמה שער האהבה פ"ב). – ובשער תשובה לרביינו יונה (שער ג' אות לב) שהוא בכלל היזויו (שפיטים כ. א. – וכදעת הרובם"ס (סהמ"ץ מל"נ) שהוא ציוויו ולא הבטח) כי יצא למלחמה גוי לא תירא מהם" – "אם יראה האדם כי צרה קרובה תרי' שוויית ה' לבנו ויבטה עליי".

(28) שער הבטחו רפ"א. ועוד זו בפתחה שלו לשער הבטחו (ד"ה או רtoutת הבטחו). ועוד. וראה גם כד הקמה (להבחיי) ערד בטחו שללא יתערב שום ספק בבטחו כו".

(29) קהילת ז. כ.

וצריך ביאור: אע"פ שרחמי השם הם גם על מי „שאינו ראוי“, הרי מ"מ יתכן שmagu לאדם עונש על מעשיו הלא טר- ביט? ומהו היסוד של ממד הבטחון, שה- אדם בטוח שהקב"ה יטיב לו (אף אם אינו ראוי לך)?

ה. ויבנו זה ע"פ דברי רבינו הצע"ז (שהובאו כמה פעמים ע"י כ"ק מ"ח אדמור"ר³¹), שענה לאחד שהתחנן אצליו – עורר רחמים על חולה מסוון חז"י – טראכט גוט – ווועט זיין גוט³² ("חשוב טוב ויהי טוב"). ומשמע מדבריו, שעצצת המה- שבלה לטובה (הבטחון) תביא לתוצאות טו- בות (ובטוב הנרא והונגלי).

ונראה לבאר כוונות הדברים:

חוות הבטחון שנצטוינו על ידי אינה רק פרט (ותוצאה בדרך כלל ממילא) מהאמונה שהחכל בידי שמים ושהקב"ה הוא חנון ור- רחום, אין צורך בחוויב מיוחד ע"ז. אלא חוות זו היא עבודה בפ"ע, שמהותה ו- גדרה – שהאדם יסמודר וישעו על הקב"ה, עד שישליך כל גורלו בידי השם, כמ"ש³³ „השלך על ה' היבך“, שאין לו שם משוען

(35) ואף שצරיך שתהיה השגחות חוזקהכו לקיים מה שחייב בו הבורא מעבודתו כי כדי שיהי' הבורא מסכים לו במא שהוא בוטה עליי בו" (חוות הלבבות ש פ"ג הקדמה הר比יעית) – וזה רק כדי שההגחות עמה לא תסתורו בטהונו בהשם, כי לא יתכן בטעתו בה' וביחיד עמו זה להיקות „מمراה אותה“ (כמובן שם, וראה שם המשל מהנוגת בני אדם) אבל יסוד וסיבת הבטחון בהשם הוא לפחות השם הם על הכל. וראה שם פ"ב שהסבירה הא' לבטחו היא „הרחמים והחמלת והאבהה“, וכי שם רפ"ג „הבורא ית' מרחים על האדם יותר מכל מרחים“.

(36) ראה אגרות קודש שלו ח"ב ע' תקל. ח"ז ע' קצז.

(37) נפסק הרמ"א יוד"ס טוס' שלה.

(38) תהילים נה, כג.

הכתובים ממשמע, שהיו יראים מהדבר כי מציר, דיעקב ה'י ירא מעשו, כמו"ש „וירא יעקב מאד ויצר לו (ולבן) ויחץ את העם בימיו? ומהו היסוד של ממד הבטחון, שה- גו“, וכן במשה „אל תירא אותו“ – ויראה זו מורה שחסר בשלימות הבטחון ב- הקב"ה.

ד. אבל אין ביאור זה מספיק. כי עניינה של ממד הבטחון בפשטות איינו רק העצב דמנוחת הנפש, אלא שוכותה שייהי טוב לו בטוב הנרא והונגלי דוקא, כי הקב"ה יחלצחו מצרכו כו'.

ולפי הביאור הנ"ל יוצא, שענינו ה- בטהונו לפि פשוטה עניינו איינו שירך אצל רוב ישראל (דאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחתטו³⁴), ומיהו זה אשר יוכל לפ- סוק על עצמו שהוא ראוי לחסדי הקב"ה) וענין הבטחון אצלם הוא בערך בכ"ג שגם אם לא יוכלו לחסדי ה' הרי הם במונוחת הנפש כיון שהחכל הוא מאת הבורא (והוא גם לטובתם, אלא שאינה טובה נראית ונגלית).

[ורוק צדיקים גמורים שלמים בעבו- דתם ואינם חוששים³⁵ שמא גרים החטא, רק הם יכולים לבטוח³⁶ שייהי טוב להם בטוב הנרא והונגלי].

ובחוות הלבבות כ' (ביביאור „הס- בות אשר בהן יתכן הבטחון“), „שייהי מי שבטה עליי בתחלת הנדיות והחסד למי שרואו לו ולמי שאינו ראוי לו ותהי' נדי' בוטה מתמדת וחסדו נמשך לא ייכרת ולא יפסיק“, הרי שענין הבטחון מיסוד על זה שהקב"ה מטיב גם „למי שאינו ראוי“. _____

(32) ראה כד הקס מה. מפרשוי העי' ברכות הנ"ל.

(33) ולהדעה במדרש „אין הבטחהצדיק ב- עוה"ז“, הרי אדרבה, צדיקים אין סמוכין (אפילו) על הבטחה זו.

(34) שער הבטחון פ"ב (הסבירה השביעית). וכן שם פ"ג (הקדמה הא' עניין הששי). וראה שם ספ"א.

וזהו תוכן הציווי, "בטה בה""³⁹ (וכיר"ב) – שהאדם צריך להשליך את יתנו על הקב"ה שיטיב לו בטוב הנראה והנגלה, וכאשר הוא סומר אך ורק על הקב"ה לבד (ambil לעשות חשבונות), אם אפשר לו להנצל בו), אויה ההנאה עמו מלמעלה הוא מדה כנגד מדה⁴⁰, שהקב"ה שומר עליו ומרחם עליו גם אם ע"פ חשבוןינו ראוי לכך שהיה טוב לו⁴¹ בטוב הנראה והנגלה דוקא⁴².

וזהו פירוש דברי הצע"ז, שהבטחון עצמו יביא לתוכאות טובות, שאינו עניין צדי בלבד בבטחון, אלא זה גדר הבטחון שניצתו לנו עלי.

ו. ע"פ הניל יש לומר, שזהי כוונת הכתוב בפרשנותו, שמספר על יראתו של משה כשם שעשה מהערבי "הלהרגני גוי כי אשר הרגת את המצרי" – להשミニינו יסוד הניל במדת הבטחון, שהבטחון עצמו הוא המביא וגורם לשועת ה', ומכלך הן אתה שומע לאו, דזה שהאדם לא נחלה מצרה זו מפני שהי חסר בבטחון שלו⁴³.

מכתר שם טוב (ס' שפב, "כרוצין ליפרע העונש למי שראי לעונש אווי נוטלן מןנו מודrigת ה- בטחון").

(41) תהילים לו, ג. שם כתוב, ט. ועוד"ז בכ"מ. –

וראה לעיל העדרה.

(42) להעיר מזהר תצוה (קדפ, ב) "עלמא עילאה לא יהיב לי" (עלמא תחתה) אלא כגווא דיאחו קיימא, اي היהו קיימת בנריורו דאנפין מתהא כדין הци נהרין לי מעילא, ואילו היהו בעזיבנו בו".

וראה ס' אגדות קודש דתץ"צ (ע' שבד ואילו).

(43) להעיר מתניתא אגדהיק (סוט"א י"א, "ובאמונה זו באמת נשמה כל טוב גם בגנו") (וראה ביאורי להצ"צ ע' קצד). ועוד"ז בנתיבות עולם שם.

(44) ראה ברכות שם, "אתנה, אל' יסורים בעי ההוא גברא לאattoי אנפשי" דכתיב (איוב ג, כד) פחד פחדתי ויאתני גו" (חווא באפיק' השלם הניל), והינו כי אם ה' בוטח בה' בל' שום דאגה ויראה, ה' ניצול מיסורים כי'. וראה נתיבות עולם שם.

בעולם בלבדו ית'. ויש לומר, שזהי ה- כוונה במ"ש בחותמת הלבבות⁴⁴ שבטחון היא, "כעבד האסור אשר הוא בבית הבור ברשות אדוני", שככל בטהו של האסיר הוא רק על אדונו, ש"מסור ביזדו, ולא יוכל אדם להזיקו ולהוציאו כו' זולתו".

[ולכן מובן, שבטחון זה בתקב"ה הוא באופן שאין המצב הטבעי משנה כלל, וגם אם ע"פ דרכי הטבע נמנע שיניצל, הרי הוא סומך על התקב"ה, שאינו מוגבל בחוקי הטבע ח'ז].

וזה גופא הוא יסוד לבטחונו של האדם שהקב"ה ייטיב לו בטוב הנראה והנגלה, גם אם אין ראי לחסד זה:

איין הפירוש בבטחון, שמאמין, שכיוון שהחסדי השם הם בעלי מדידה והגבלה, בין לראיין למי שאין ראי, ולכן הוא יכול לקבל את חסדי השם בעלי שום עובודה מצדיו (כי לפ"ז בטל כל העניין דשכר ועונש) – אלא בטהו הוא עובודה ויגעה בנפשו, והוא מביאה את חסדי השם הבאים כתוכאה מעבודת ויגיעת האדם לבטווח בה: ע"י שהאדם סומר באמת וב עמוק נשמתו רק על התקב"ה בלבד, עד שאין דואג כלל, הרי התערורות זו גופא פועלות שהקב"ה מ- תנרג עמו באופן זה, שמטיב עמו גם אם לאola זאת אין ראי לזה⁴⁵.

(39) שם פ"ב הסיבה הששית. שם פ"ג הקדמה הא' העניין החמישי.

(40) וכן מפורש בעיקרים (מ"ד ספמ"ז) אמר הכתוב (תהלים ל, י) והבטוח בה' חסיד יוכבנו, ככלומר אף אם אין ראי מצד עצמו מדרך הבטהחון להמשיך חסד חנן על הבוטחים בהשם" (וראה שם פמ"ז, "אלו ה' מלכה כראוי לא זו החרס נמנע מצד הש"). וככ"ב בדף ה' הקמח שם: "ובוטחה בה' ישוגב מן הצורה בשפר הבטהחון ע"פ שהיתה הצורה ראויי לבוא עלייו". וראה נתיבות עולם נמייב הבטהחון קרוב לטופו. ועוד. וראה גם ליל"ש ישע' (רמז עג) "יש בינוים ירא שמים כו' בטחו בשם והוא עומד לכמ' קו' שכל מי שבוטח בשם אני מצילו". – ולהעיר

כשה אדם פוגע במניעות ועיבובים על שמרית התומ"ץ, עליו לדעת, שביטול מניעות ועיבובים אלו תלוי בו ובנהגתו.adam יש לו בטחון גמור בהשם, שהוא ית' יעוז שייה' טוב, עד שהוא במנוחה גמורה בעלי שום דאגה כלל [וכמובן, ביחס עם זה, עושה כל התלו בו בדרך הטبع לבטל מניעות הלו']. הררי הבטחונו, טראקט גוט ווועט זיין גוט', שכון היה לפועל, שי' יתבלו כל המניעות ועיבובים, טוב יהי' לו בפועל ממש, בטוב הנרא והנגלה, לעיניبشر, למטה מעשיה טפחים.

וכשם שבגאולה מצרים נאמר⁴⁴ שי' "בזכות הבטחון נגאלו ישראל מצרים", עד'ז' הוא בהגאולה מגלוות זה האחרון, כדייאתא במדרש⁴⁵ ש"כדי הוא לגאולה בשכר הקיווי' (עצמו)" – וכן תהי' לנו, שי' בזכות הבטחון של בני' ש"קרובה ישועתי לבוא", זוכים שהקב"ה יגאלנו, בגאולה האמיתית והשלימה, ב Maherava בימינו ממש. (משיחיות ש"פ' שמות תשכ"ג), ש"פ' בשלה תשכ"ג)

זה והוא מ"ש,, וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר (ותיכף לאח") וישמע פרעה גו': ויבקש להרוג את משה ויברכו משה גו': כיוון שםשה ה'י' ירא לנפשו ולא בטח בהשם⁴⁶ שלא יבוא שום היזק ח'ז' מפערו לותמי הטבות [להגון על איש ישראל מה' מצרי שהכה אותה, ולהוכחה, שנני אנשים עבריים נצימים], הררי זה גרם שי' ישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרוג את משה' והוחזר לבrhoת ממנו.

[ואולי יש לומר, שהו גם דיקוק לשון הכתוב ויאמר אכן נודע הדבר] – שלא רק שםשה חשב כן בלבו אלא גם אמר כן בדיבורו', שהוא מגדיל עוד יותר הדגשת החסרו בבטחו, שלא זו בלבד שעלה החש במחשבתו, אלא גם הוציאו בדי' בורי'].

מasha' אם ה'י בוטח בבטחון גמור בהשם, ולא ה'י דואג כלל מהמצב שנמצא בו (ש"אכן נודע הדבר) והוא יכול להגיע לאוני פרעה), הררי זה גופא ה'י פועל שה' הדבר נשכח כי', וה'י טוב לו בטוב הנרא והנגלה.

ומכאן לדנו גם הוראה למעשה ב' פועל:

(48) כדיו שאין סתרה בין עניין הבטחון האmittiy בה' ובקשה סיבות בדרך הטבע (ראה בארכונה חובת הלביבות שם פ"ג בהקדמה החמשית. עלייה (ו' ישלח) שעד'כו. וככ"מ. וראה לקיש' חת"ז ע' 486 ואילך. וש"נ) – וرك' צדיקים גדולים אין צריכים לבקש סיבות וכו'. ואכ"מ.

(49) כד הקמח שם בסופו, ע'פ' מדריש תħallim מומור בכ'.

(50) יי'ש תħallim רמו תħallu (מדרש תħallim מזמור מ'). הובא גם באבודר罕 ס' תפנות יהוכ'פ' בסופו. וראה חיז"א במדבר קדומות מערכת ק' אותן צו.

(51) לי' הכתוב – ישע'נו, א.

(45) ובמדרשו לך טוב כאן, שידרת משה והיא כהדיעה (ב'יר שם) שאין הבטחה לצדיקים בעוה"י (ראה ביאויה' הניל הערבה 71). – ולהעדר מפי באර בשדה על פרשי' כאן, זהה גופא שםשה התירא שישראל ה'י מפני החשש שבנו' אין ראיין ליגאל, דאל'ב לא ה'י דואג כלל כיוון שידע שהוא עתידי לגואל את ישראל.

(46) שהרי לא נאמר "ויאמר בלבו" (עד לך, יז. ועו).
(47) עד' הד證 בעניין לשונו הרע, שהדבר הרע מוציא את הרע (של חברו) מן העלם אל הגילוי (ראה לקיש' חיה ע' 45. חת"ז ע' 32. ועוד).

לזכות

הרבי שליט"א מלך המשיח

**שייראה לכלبشر
תיכף ומײ"ד ממ"ש**

יחי אדוןנו מורהנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד